

УДК 061.2(=162.1)(477.53):304.44
DOI 10.35433/2220-4555.25.2026.fil-3

Алла Болотнікова,
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
ORCID: 0000-0003-4781-7475
a.p.bolotnikova@gmail.com

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СПІЛКИ ПОЛЯКІВ ПОЛТАВЩИНИ «ПОЛОНІЯ»

У статті розглянуто актуальну проблему інституціоналізації національних спільнот в Україні на прикладі Спілки поляків Полтавщини «Полонія» в Полтавській області. Авторка висвітлила основні напрями діяльності організації, зокрема з погляду мовно-культурного аспекту, мовної освіти, збереження історичної пам'яті та увічнення культурної спадщини. У контексті європейської інтеграції та викликів національній безпеці діяльність таких організацій потребує переосмислення не лише як етнокультурного явища, а й як ефективного інструменту публічної дипломатії та регіонального розвитку.

У дослідженні використовується комплекс загальнонаукових та спеціалізованих філологічних методів: історико-генетичний (для відстеження етапів формування Спілки), системно-функціональний (для аналізу напрямків діяльності) та контент-аналіз медіаресурсів організації. Для поглиблення лінгвістичної перспективи використано дискурсивний аналіз для вивчення цифрового іміджу Спілки, а лінгвокультурологічний аналіз – для дослідження перенесення національних цінностей через мову.

Комунікативно-функціональний підхід допоміг оцінити ефективність освітніх стратегій у просуванні польської мови як мови професійної та міжетнічної взаємодії.

Здійснено комплексний аналіз діяльності «Полонія» в Полтавській області як провідного інституційного центру польської мови в регіоні. Авторка виокремила ключові напрями культурно-освітньої діяльності організації, зокрема в царині мовної освіти. Особливу увагу приділено стратегічному партнерству Спілки з Національним університетом «Полтавський політехнічний університет імені Юрія Кондратюка», що дозволило створити ефективне науково-освітнє середовище для вивчення польської мови, запровадження програм подвійного диплому та сприяння академічній мобільності. У статті детально описано заходи щодо збереження історичної пам'яті та увічнення культурної спадщини (догляд за могилами,

вшанування пам'яті репресованих). Проаналізовано волонтерські проекти Спілки, підкреслено її активну роль у зміцненні українського тилу. На прикладі підтримки ініціатив польської громади простежено реалізацію державної політики України в царині міжнаціональних відносин, що відповідає європейським стандартам захисту прав меншин. На основі аналізу досягнень організації (фестивалі, виставки, освітні центри) продемонстровано високий рівень інтеграції польської громади в українське громадянське суспільство. Зроблено висновок, що синергія між громадянським сектором (Спілкою) та науковою спільнотою (Університетом) забезпечує повне збереження національної ідентичності поляків, які активно беруть участь у процесах державотворення в Україні.

Ключові слова: лінгвокультурологія, мовний код, польська мова, Спілка поляків Полтавщини «Полонія», Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», національна ідентичність.

Ała Bołotnikowa. Językowo-kulturowy wymiar działalności Związku Polaków Poltawszczyzny «Polonia» w kontekście zachowania tożsamości etnokulturowej

Niniejszy artykuł poświęcony jest analizie palącej kwestii instytucjonalizacji społeczności narodowych w Ukrainie, przy czym jako studium przypadku posłużyła społeczność polska w obwodzie poltawskim. Autor ujawnił główne obszary działalności organizacji, w szczególności z perspektywy aspektu językowego i kulturowego, edukacji językowej, zachowania pamięci historycznej oraz upamiętniania dziedzictwa kulturowego. W kontekście integracji europejskiej i wyzwań związanych z bezpieczeństwem narodowym działalność organizacji takich jak Polski Związek w Obwodzie Poltawskim „Polonia” wymaga ponownego przemyślenia nie tylko jako zjawisko etnokulturowe, ale także jako skuteczne narzędzie dyplomacji publicznej i rozwoju regionalnego.

W badaniu zastosowano zestaw ogólnych metod naukowych oraz specjalistycznych metod filologicznych: historyczno-genetyczną (w celu prześledzenia etapów powstawania Związku), systemowo-funkcjonalną (w celu analizy obszarów działalności) oraz analizę treści zasobów medialnych organizacji. W celu pogłębienia perspektywy językowej zastosowano analizę dyskursu do zbadania cyfrowego wizerunku Związku, a analizę językowo-kulturową do zbadania przekładu wartości narodowych za pośrednictwem języka. Ponadto podejście komunikacyjno-funkcjonalne pomogło w ocenie skuteczności strategii edukacyjnych w promowaniu języka polskiego jako języka interakcji zawodowej i międzyetnicznej.

Przeprowadzono kompleksową analizę działalności Związku Polaków „Polonia” w obwodzie poltawskim jako wiodącego ośrodka instytucjonalnego mniejszości polskiej w regionie. Autorka podkreśliła kluczowe obszary działalności kulturalnej i edukacyjnej organizacji, szczególnie w zakresie edukacji językowej poprzez system szkół sobotnich i kursów. Szczególną uwagę poświęcono strategicznemu

partnerstwu Związku z Narodowym Uniwersytetem „Politechnika Poltawska im. Jurija Kondratyuka”, które umożliwiło stworzenie efektywnego środowiska naukowo-edukacyjnego do nauki języka polskiego, wdrażania programów studiów podwójnych oraz promowania mobilności akademickiej. W artykule szczegółowo opisano działania na rzecz zachowania pamięci historycznej i upamiętnienia dziedzictwa kulturowego (pielęgnacja miejsc pochówku, uczczenie pamięci represjonowanych). Przeanalizowano projekty wolontariackie Związku, podkreślając jego aktywną rolę we wzmacnianiu ukraińskiego frontu wewnętrznego.

Realizację polityki państwowej Ukrainy w sferze stosunków międzyetnicznych prześledzono na przykładzie wsparcia dla inicjatyw społeczności polskiej, co jest zgodne z europejskimi standardami ochrony praw mniejszości. Na podstawie analizy osiągnięć organizacji (festiwale, wystawy, ośrodki edukacyjne) wykazano wysoki poziom integracji społeczności polskiej z ukraińskim społeczeństwem obywatelskim. Podsumowano, że synergia między sektorem obywatelskim (Związkiem) a środowiskiem akademickim (Uniwersytetem) zapewnia pełną zachowawczość tożsamości narodowej Polaków, którzy aktywnie uczestniczą w procesach budowania państwa na Ukrainie.

Słowa kluczowe: *linguokulturologia, kod językowy, język polski, Związek Polaków Poltawszczyzny «Polonia», Narodowy Uniwersytet «Politechnika Poltawska im. Jurija Kondratyuka», tożsamość narodowa.*

Alla Bolotnikova. Cultural and Educational Activities of the «Polonia» Association of Poles in the Poltava Region

Statement of the Problem. This article examines the pressing issue of the institutionalization of national communities in Ukraine, using the Polish community in the Poltava Region as a case study. In the context of European integration and challenges to national security, the activities of organizations such as the Poltava Region Polish Union «Polonia» require rethinking not only as an ethnocultural phenomenon but also as an effective tool for public diplomacy and regional development.

Materials and Methods. The research source base consists of the statutory documents of the «Polonia» Union, reports on the organization's activities, archival materials regarding the Polish presence in the Poltava Region, as well as Ukrainian laws and regulations in the field of interethnic relations. The study employs a set of general scientific methods: historical-genetic (to trace the stages of the Union's formation), systemic-functional (to analyze areas of activity), and a content analysis of the organization's media resources.

Presentation of results. A comprehensive analysis of the activities of the «Polonia» Union of Poles in the Poltava Region as the leading institutional center of the Polish minority in the region was conducted. The author highlights the key areas of the organization's cultural and educational work, particularly in the field of

language education through a system of Saturday schools and courses. Particular attention is paid to the Association's strategic partnership with Yuriy Kondratyuk Poltava National Polytechnic University, which has enabled the creation of an effective scientific and educational environment for studying the Polish language, implementing dual-degree programs, and promoting academic mobility. The paper details measures for preserving historical memory and memorializing cultural heritage (maintenance of gravesites, honoring the memory of the repressed). In addition, the article analyzes the Association's volunteer projects, highlighting its active role in strengthening the Ukrainian home front.

Conclusions. The implementation of Ukraine's state policy in the sphere of interethnic relations is traced using the example of support for initiatives of the Polish community, which complies with European standards for the protection of minority rights. Based on an analysis of the organization's achievements (festivals, exhibitions, educational hubs), a high level of integration of the Polish community into Ukrainian civil society is demonstrated. It is summarized that the synergy between the civil sector (the Union) and the academic community (the University) ensures the full preservation of the national identity of Poles while they actively participate in Ukraine's state-building processes.

Key words: *Union of Poles of Poltava Region «Polonia», Poltava, cultural and educational activities, ethnopolitics, Yuriy Kondratyuk Poltava National Polytechnic University, Polish language, national identity.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Дослідження діяльності польських товариств та організацій в Україні охоплює широке коло аспектів: від історичних проблем формування діаспори до сучасних процесів етнополітичної самоідентифікації та культурного різноманіття. Спілки поляків в Україні – це передовсім широка мережа громадських організацій, які об'єднують етнічних поляків та людей польського походження для збереження й поширення польської культури, мови та традицій. У кожному обласному центрі нашої країни діють такі організації до тепер загальною чисельністю понад сто активних спілок та товариств, здебільшого підпорядкованих Спілці поляків України (СПУ), яка провадить консолідацією польської громади, займається захистом прав спільноти і збереженням традицій, та Федерації польських організацій в Україні (ФПОУ), яка об'єднує культурно-освітні товариства. З-поміж таких організацій варто виокремити найбільші та найстаріші, зокрема Київське польське культурно-освітнє товариство імені Адама Міцкевича; Житомирська обласна Спілка поляків України; Товариство польської культури Львівщини; Союз поляків «Білий орел» у Львові; Центр польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську; Спілка поляків в Одесі імені Адама Міцкевича; Польський культурний центр в Одесі; Спілка поляків Полтавщини «Полонія» та багато інших. Польські організації в

Україні виконують роль так званого «містка» між двома країнами, поєднуючи функції громадського самоврядування, культурних центрів та дипломатичних посередників. Здебільшого вони організують різноманітні культурні заходи (фестивалі польської культури, відзначення національних свят), підтримують релігійні традиції (діяльність католицьких громад та збереження обрядів), а також при багатьох спілках діють суботні та недільні школи з вивчення польської мови для дітей і дорослих. Крім того, спілки сприяють створенню позитивного іміджу Польщі в Україні та України в Польщі, вирішуючи складні історичні моменти через організацію та проведення спільних культурних заходів; організують поїздки до літніх таборів у Польщі для вивчення мови та знайомства з історичною батьківщиною, опікуються польською спадщиною в Україні, допомагають членам спілки в пошуку та відновленні документів для підтвердження польського походження, консультують щодо отримання Карти Поляка, а під час повномасштабної війни вони стали хабами з розподілу гуманітарної допомоги від Республіки Польща та допомагають самотнім членам громади ліками, продуктами й фінансовою підтримкою від польських фондів, наприклад, «Допомога полякам на Сході».

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Дослідженням діяльності полонійних організацій займаються науковці, які спеціалізуються на міграційних процесах, етнополітиці та історії польської присутності в конкретних регіонах, а також учені-філологи, зокрема А. Болотнікова [1], Л. Жванко, С. Гладка [2], О. Калакура [3, 4], О. Муравський [5], С. Рудницький [6] та інші. Так, один із провідних дослідників польсько-українських узасмин О. Калакура детально аналізує роль польських національно-культурних товариств у суспільно-політичних процесах сучасної України [3]; О. Муравський описує сучасний культурно-просвітницький рух поляків Львівщини, особливості створення, основні напрями діяльності Товариства польської культури Львівщини та співпрацю організації з органами місцевого самоврядування [5]; у монографії С. Рудницький досліджує інтереси польської меншини в Україні на різних рівнях: політичному, культурному, релігійному, освітньому тощо, аналізує питання фінансування, співпраці з установами в Польщі, партнерських ініціатив на науковому та академічному рівнях між Польщею та Україною в хронологічному порядку [6]; Л. Жванко, С. Гладка на основі друкованих історичних джерел розглянули окремі аспекти історії Полонії в Полтавській губернії, зосереджуючи увагу на статистичному та соціо-професійному зрізі, що дало підстави стверджувати про нечисленне представництво поляків в нашому регіоні, хоча з вказівкою про поступове збільшення чисельності поляків, які репрезентували різні соціальні групи від урядовців до ветеринарних лікарів, адвокатів, учителів і працівників пошти [2]; А. Болотнікова здійснила дослідження різних аспектів навчання польської мови як іноземної в межах комунікативного підходу, зокрема введенню освітнього компонента в Національному університеті «Полтавська політехніка

імені Юрія Кондратюка» та запровадження вивчення польської мови в окремих закладах загальної середньої освіти міста Полтава [1], проте комплексний аналіз діяльності Спільки поляків Полтавщини «Полонія» на сучасному етапі не був предметом окремої уваги, що й репрезентує **актуальність** праці.

Мета статті – проаналізувати діяльність Спільки поляків Полтавщини «Полонія», окреслити її здобутки, простежити державницьку політику в царині міжнаціональних відносин.

Виклад основного матеріалу. У Полтаві з 2003 року функціонує Спілька поляків Полтавщини «Полонія», яка в різні роки налічувала понад сто членів, а загалом польська діаспора на території області на сьогодні налічує близько тисячі осіб. Її діяльність пов'язана з постаттю багаторічної голови – Олени Андрієвської, зусилля якої перетворили організацію на авторитетний осередок польської культури в Центральній Україні. Її з'ява стала відповіддю на запит місцевої інтелігенції польського походження, яка прагнула інституційного оформлення своєї діяльності. Пані Олена стала не лише Головою правління, а основним натхненником спільки. Саме завдяки її енергії та дипломатичному хисту організація налагодила прями зв'язки з Посольством Республіки Польща в Україні та Генеральним Консульством Республіки Польща в Харкові. Головною метою діяльності спільки є всебічний розвиток та популяризація польської культури й народних традицій у місті Полтаві, єднання та підтримка етнічних поляків, взаємодопомога, виховання молодого покоління в дусі національних традицій, ідеалів гуманізму, милосердя. Основним завданнями організації є підтримка та розвиток польських традицій, звичаїв, мови, мистецтва; координація діяльності спрямованої на налагодження контактів між поляками, котрі проживають у Полтаві та в Польщі; сприяння членам організації в отриманні вищої освіти в Польщі; організація соціальної допомоги етнічним полякам; сприяння та надання матеріальної допомоги, правового захисту ініціативам, скерованим на примноження і розвиток польських національних традицій; підтримка етнічних поляків, які проживають у Полтаві; допомога у відновленні та налагодженні втрачених родинних зв'язків; допомога в пошуку родинних могил та підтримання цих могил у належному стані; усебічний розвиток та популяризація польської мови й культури. Голос польської громади в регіоні Олена Андрієвська завжди наголошує, що «Полонія» – це не закритий клуб, а відкрита платформа для всіх, хто цікавиться польською мовою, історією та цінностями, незалежно від національності. Під керівництвом Олени Андрієвської створено освітній простір, де викладають професійні вчителі з Польщі, скеровані організацією ORPEG, зокрема в різні роки Агнешка Ястшембська, Йоланта Домек-Тобольська, Моніка Лотош, Кристина Фурс. Традиційною подією в культурному календарі Полтави стали культурні заходи в Галереї мистецтв імені М. Ярошенка та концерти в Полтавській обласній філармонії. Члени

«Полонії» відіграють основну роль у реалізації спільних проєктів між Полтавою та її польським містом-побратимом Кошаліном, з-поміж них і візити творчих колективів та офіційних делегацій. Важливою подією для Спільки та Полтави загалом стала дата 16 листопада 2016 року, коли на фасаді будівлі на вулиці Соборності 20 відкрили пам'ятну дошку Йосипу Хмелевському за участі Генерального консула Республіки Польща в Харкові Януша Яблонського. Йосип Хмелевський народився у Варшаві в сім'ї польського шляхтича, 1875 переїхав до Полтави, де мешкали батьки його дружини, відкрив фотоательє та фіксував життя полтавського краю. З ініціативою про встановлення меморіальної дошки виступила Спілька поляків Полтавщини «Полонія», а відкриття пам'ятної дошки стало можливим за підтримки Генерального консульства Польщі в Харкові. У церемонії відкриття також узяли участь віце-консул Республіки Польща з питань культури Ян Ждановський, представники закладів культури, освіти, науки Полтави.

Інституційне представництво «Полонії» в сегменті соціальних медіа реалізоване шляхом функціонування персоналізованого профілю у Facebook, що є джерелом інформаційної взаємодії та засобом формування цифрового іміджу Спільки (<https://www.facebook.com/groups/1838950686356885/>). Сторінка розпочала свою діяльність 8 квітня 2017 року, її адміністратори висвітлюють інформацію про проведені культурні, освітні, мистецькі заходи, організаторами яких є Спілька, або події загальнодержавного значення, у яких брали участь члени «Полонії». Так, члени Спільки щороку відвідують Меморіал жертвам тоталітаризму в районі 6-го кварталу Лісопарку (П'ятихатки); проводять святкові традиційні зустрічі членів товариства з нагоди свята Великодня, Різдва (25 грудня), щорічне Національне читання, урочистості з нагоди Свята Незалежності Польщі (11 листопада), Дня польського прапора й Полонії та Поляків за кордоном (2 травня), Конституції Республіки Польща (3 травня), організують Дні польського кіно, Фестивалі польської музики, виставки робіт полтавських художників польського походження, беруть участь в Загальноукраїнському диктанті з польської мови «Ja piszę, Ty piszesz, My piszemy... po polsku», Фестивалі польських колядок, літературному конкурсі «Moja podróż do Polski», щорічному конкурсі «BYĆ POLAKIEM» та інших.

Окремо варто наголосити на важливих подіях, зокрема 9 листопада 2017 року з нагоди Дня Незалежності Польщі в актовій залі Полтавського музичного училища імені М. В. Лисенка відбувся урочистий концерт камерної музики, організований Спількою Поляків Полтавщини «Полонія» за підтримки керівництва музичного училища. У програмі святкового концерту звучали музичні твори польських та українських композиторів. У травні 2018 року в тогочасному Полтавському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського за участі генерального консула Республіки Польща Януша Яблонського та віце-консула Яна Ждановського відбулася

презентація книжки «Польська Операція» в Полтавській області в 30-х роках ХХ століття. Вона побачила свят завдяки праці наукового колективу істориків, членів полтавського відділу Спілки поляків в Україні під патронатом Генерального консульства Республіки Польща в Харкові. Тоді ж у приміщенні Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського Генеральний консул Республіки Польща Януш Яблонський спільно з представниками Археологічного Музею в Кракові, Інституту археології НАН України, Полтавського краєзнавчого музею та Спілки «Полонія» урочисто відкрив виставку «Археологія Автострад». У жовтні 2018 року відбулося урочисте святкування 15-ої річниці створення Спілки Поляків Полтавщини «Полонія» за участю членів спілки та представників Генерального консульства Республіки Польща в Харкові – Генерального Консула пана Януша Яблонського і віце-консула Яна Ждановського, а також у приміщенні театру імені Гоголя відбувся урочистий концерт з нагоди сторіччя відновлення Незалежності Польщі. У межах акції «Rekord dla Niepodległej» під патронатом Міністерства Національної Освіти Республіки Польща, а також Ради Дітей і Молоді при Міністерстві Освіти рівно об 11 годині 11 хвилин (11:11) за польським часом відбулося одночасне виконання польського гімну. З нагоди святкування 228-ої річниці Дня Конституції Республіки Польщі – першої Конституції на європейському континенті, 3 травня 2019 року в приміщенні Спілки Поляків Полтавщини «Полонія» відбулася традиційна святкова зустріч членів товариства за участі голови Харківського товариства польської культури Юзефи Чернієнко, голови Спілки Поляків Полтавщини «Полонія» пані Олени Андрієвської вчительки польської мови пані Йоланти Домек-Тобольської. 3 жовтня 2020 року в «Полонії» відбувся 7-й Всеукраїнський польський диктант «Ja piszę, Ty piszesz, My piszemy... po polsku», який зніціювала вчителька польської мови Моніка Лотош. 18 жовтня 2020 року члени «Полонії» святкували Папський день, організований Монікою Лотош у межах проєкту Фонду «Свобода та Демократія» – «Święty Jan Paweł II – mój Wielki Rodak» за участю отця Сергія Захарченка та брата Павла Беганського з парафії Воздвиження Святого Хреста, а також студентів та членів польської громади. 13 листопада 2021 року Спілка «Полонія» з нагоди 103-ї річниці відновлення Незалежності Польщі мала честь приймати директора Польського інституту в Києві Роберта Чижевського та його дружину. Роберт Чижевський прочитав лекцію про обставини відновлення незалежності Польщі, наводячи не лише важливі історичні факти, а й приклади з польської літератури та живопису. У листопаді 2021 року з візитом у Полтаві була віце-консул Барбара Качмарчик, яка подарувала членам Спілки цінні книги та настільні ігри. У вересні 2022 року члени Спілки стали учасниками Світового конгресу «KRAJ – EMIGRACJA – WARSZAWA». З нагоди святкування 105-ї річниці Дня Незалежності Польщі 11 листопада делегація членів «Полонії» вирушила до Києва на Байкове кладовище для вшанування польських легіонерів. У межах

проекту «Znicz dla Bohatera» запалили свічки та поклали червоно-білі квіти на могили солдатів. Разом з представницею Товариства поляків України та віце-президентом Товариства «Zgoda» пані Вандою Павловою заспівали пісню «Pierwsza brygada». А вже 12 листопада в церкві Воздвиження Святого Хреста відбулася заупокійна служба за загиблими в боротьбі за незалежність Польщі. Після служби всі учасники отримали пам'ятні календарі, підготовлені Спілкою «Полонія». Захід організувала вчителька польської мови Кристина Фурс у межах проекту «Dla Niepodległości – kontynuacja», що реалізується завдяки Фонду «Свобода і Демократія»; профінансувала Канцелярія Прем'єр-Міністра в межах конкурсу «Polonia i Polacy za granicą 2023». 25 березня 2025 року в Центральній бібліотеці Полтавської міської територіальної громади відбулася фотовиставка польсько-українського проекту «Листи в майбутнє», на якій представлено 32 роботи від 28 відомих польських фотографів. До урочистого відкриття виставки була долучена голова правління «Полонії» Олена Андрієвська та члени Спілки. 23 січня 2026 року з візитом до Полтави прибув Генеральний консул Республіки Польща в Харкові пан Давід Томашевський. Комунікація з Генеральним Консулом була зосереджена на діяльності, потребах та майбутніх планах «Полонії». Також на сторінці розміщено багато культурологічної інформації, цікавих фактів про звичаї та традиції польського народу, а також цікаві поради для вивчення польської мови та анонси різноманітних програм обміну, навчання й стажування в Польщі від NAWA. У 2022 році на сторінці Спілки публікувалися комунікати для членів «Полонії» щодо допомоги їх родинам, про безкоштовні курси польської мови та підтримку осіб, які мають Карту Поляка.

Спілка поляків Полтавщини «Полонія» має свої унікальні особливості, які виокремлюють її на тлі потужних осередків Житомира, Кисва чи Львова інтелектуально-просвітницьким характером. На відміну від багатьох суто культурних спілок, полтавська організація тісно співпрацює з науковцями, зокрема Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», у якому здійснюється підготовка вчителів англійської та польської мов. У травні 2017 року за ініціативи Президента Полтавської політехніки доктора економічних наук, професора Володимира Онищенка в університеті було урочисто відкрито Українсько-Польський мовний центр за участі Ректора Білостоцької політехніки (у 2010–2020 роках) Леха Дзеніса. Відтоді започатковано навчання польської мови здобувачів освіти. Полтавська політехніка має двосторонні угоди з багатьма університетами Республіки Польща, зокрема Гірничо-металургійною Академією імені Станіслава Сташиця в Кракові, Варшавською політехнікою, Білостоцькою політехнікою, Краківською політехнікою, Познанською політехнікою, Опольською політехнікою, Вроцлавською політехнікою та іншими закладами. Вивчення польської мови в університеті є пріоритетним напрямком діяльності, оскільки вільне знання польської мови сприяє налагодженню партнерських взаємин,

проведенню спільних конференцій, участі в програмах академічного обміну, підготовці спільних наукових проєктів. Протягом 2017–2021 років польська мова в університеті вивчалася як друга іноземна мова. У 2021 році на кафедрі загального мовознавства та іноземних мов запроваджено освітню програму «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова)» за спеціальністю А4 «Середня освіта», здобувачі освіти якої мають змогу обирати другу мову – польську або німецьку. У 2025 році зrealізовано перший випуск студентів-полоністів, окремі з них на сьогодні працюють в закладах загальної середньої освіти м. Полтава, приватних мовних центрах та продовжують навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Студенти-полоністи вивчають такі дисципліни: «Практика усного і писемного мовлення (польська мова)», «Практична граматики (польська мова)», «Теоретичний курс польської мови (фонетика, лексикологія, граматики, стилістика)», «Лінгвокраїнознавство з компонентом польська література». Нині польська як друга іноземна мова в університеті є обов'язковою дисципліною на спеціальностях «Міжнародні економічні відносини», «Філологія» та «Середня освіта», а також здобувачі освіти можуть її вивчати, обравши з каталогу дисциплін університету. Заняття польської мови проводить завідувачка кафедри загального мовознавства та іноземних мов, кандидатка філологічних наук, доцентка Алла Болотнікова, яка з 2005 року є постійним членом полтавської «Полонії», бере активну участь в заходах спілки разом зі студентами, методичних семінарах, курсах підвищення кваліфікації, конференціях, культурних імпрезах та інших заходах, що організовує Польща. Крім того, науковці університету проводять консультації для учнів-членів Малої академії наук у секції «Польська мова та польськомовна література» протягом 2017–2026 років, маючи вагомі здобутки учнівської молоді: у 2018 році учениця Анна Величко посіла II місце на III етапі (Всеукраїнському) конкурсу МАН; учениця Анастасія Куцій у 2021 році посіла III місце та у 2022 році II місце на III етапі (Всеукраїнському) конкурсу МАН. Загалом щороку польську мову в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» має змогу вивчати близько 200 студентів у межах різних за тривалістю курсів. У Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» також відбуваються культурні заходи, присвячені різноманітним пам'ятним датам історії та святам Польщі. Так, студенти беруть участь в щорічному Народовому читанні, що організовує Спілка поляків Полтавщини «Полонія»; протягом квітня-червня 2025 року студенти університету мали нагоду вивчати польську мову та культуру з носієм польської мови – пані Доротою Шупер-Якубюк (Білостоцька політехніка) в межах подвійної угоди між університетами.

Отже, вивчення польської мови на базі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» є не лише освітнім процесом, а стратегічним складником діяльності Спілки поляків Полтавщини

«Полонія». Ця взаємодія сформувала унікальну модель професійної та культурної інтеграції молоді. Вивчення польської мови в університеті, зокрема через діяльність Українсько-Польського мовного центру, що стало логічним продовженням початкової просвітницької роботи «Полонії», забезпечує тяглість навчання: від мовних курсів у Спільці до поглибленого вивчення мови в стінах Полтавської політехніки. Це дозволяє студентам не лише здобувати лінгвістичні навички, а й отримувати доступ до програм подвійних дипломів та академічної мобільності з провідними польськими вишами, наприклад, Білостоцькою чи Краківською політехніками. Завдяки тісній співпраці «Полонії» з польським бізнесом та дипломатичними установами, випускники Полтавської політехніки, які володіють польською мовою, стають затребуваними фахівцями в межах спільних інвестиційних проєктів. Культурна ідентичність, виплекана Спількою, отримує практичне втілення через освітню траєкторію університету. Спільні заходи – науково-практичні конференції, Дні польської культури та зустрічі з представниками Республіки Польща, що проходять у стінах Полтавської політехніки за підтримки «Полонії», демонструють ефективність державницької політики в царині освіти та міжкультурних відносин. Усе це забезпечує не лише збереження польської культурної спадщини, а й формування нової генерації фахівців, здатних ефективно реалізовувати євроінтеграційний вектор розвитку Полтавщини та України загалом.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Проведений аналіз діяльності Спільки поляків Полтавщини «Полонія» дозволяє стверджувати, що ця організація є важливим суб'єктом сучасного етнокультурного та суспільно-політичного простору Лівобережної України. Її еволюція від локального об'єднання до інституційного полонійного центру свідчить про високу адаптивність польської спільноти до трансформаційних процесів в сучасному українському суспільстві. Передовсім діяльність Спільки продемонструвала ефективну модель збереження національної ідентичності в умовах розселення. Завдяки реалізації культурно-освітніх проєктів, релігійних ініціатив та культурно-мистецьких заходів, організація успішно запобігає асиміляційним процесам, трансформуючи етнічну приналежність у свідому громадську позицію. Особливим здобутком є меморіалізація польської історичної спадщини на Полтавщині, що сприяє відновленню історичної справедливості. Спілька «Полонія» є дієвим інструментом «містка братерства» у системі українсько-польських відносин. Через налагодження зв'язків із воеводствами Республіки Польща, співпрацю з дипломатичними установами та польськими фундаціями, організація сприяє інтенсифікації транскордонного співробітництва. Це перетворює національну меншину на інтелектуальний та культурний «міст», що прискорює євроінтеграційні процеси на регіональному рівні. У контексті державної політики України щодо національних спільнот, досвід полтавської «Полонії» є прикладом успішної

інтеграції без втрати самобутності. Діяльність організації корелює з сучасними законодавчими ініціативами України, зокрема Законом «Про національні меншини (спільноти) України», підтверджуючи демократичний характер державної етнополітики, спрямованої на підтримку міжнаціонального миру та інклюзивності. Здобутки Спілки поляків Полтавщини «Полонія» мають загальнодержавне значення, оскільки зміцнюють фундамент громадянського суспільства в Україні та репрезентують ефективну взаємодію між польською спільнотою, місцевою громадою та державою. Перспективи подальшого розвитку організації вбачаємо в розширенні молодіжних обмінів та глибшій залученості до проєктів з відновлення України в повоєнний період.

Список використаних джерел та літератури

1. Болотнікова А. П. Особливості навчання польської мови як іноземної на початковому етапі. *Проблеми слов'янознавства*. 2024. Вип. 73. С. 29–39.
2. Жванко Л., Гладка С. Полонія на терені Полтавської губернії (1802–1914): статистичні дані та соціо-професійний склад. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. 2019. Том 29. С. 172–182.
3. Калакура О. Я. Поляки в етнополітичних процесах на землях України у ХХ столітті : монографія. НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. Київ : Знання України, 2007. 508 с.
4. Калакура О. Я. Полонія Галичини в суспільно-політичних процесах сучасної України. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2014. Вип. 4–5. С. 284–297.
5. Муравський О. Товариство польської культури Львівщини: історія і сучасність. *Україна – Польща: історична спадщина і суспільна свідомість. Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича*. Львів. 2010–2011. Вип. 3–4. С. 234–239.
6. Рудницький С. В. Суспільно-політичні інтереси поляків незалежної України. Житомир, 2014. 622 с.

References (translated & transliterated)

1. Bolotnikova, A. P. (2024). Osoblyvosti navchannia polskoi movy yak inozemnoi na pochatkovomu etapi [Features of Teaching Polish as a Foreign Language at the Beginner Level]. *Problemy slovianoznavstva – Issues in Slavic Studies*, issue. 73, pp. 29–39 [in Ukrainian].
2. Zhvanko, L., Hladka, S. (2019). Poloniia na tereni Poltavskoi hubernii (1802 – 1914): statystychni dani ta sotsio-profesiinyi sklad [The Polish Community in the Poltava Governorate (1802–1914): Statistical Data and Socio-Professional Composition]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Istorychni nauky – Scientific Works of the Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyyi National University. Historical Sciences*. Vol. 29, pp. 172–182 [in Ukrainian].

3. Kalakura, O. Ya. (2007). Poliaky v etnopolitychnykh protsesakh na zemliakh Ukrainy u XX stolitti : monohrafiia [Poles in Ethnopolitical Processes in Ukraine in the 20th Century: A Monograph], (508 p.). Kyiv: Znannia Ukrainy [in Ukrainian].

4. Kalakura, O. Ya. (2014). Poloniia Halychyny v suspilno-politychnykh protsesakh suchasnoi Ukrainy [The Polish Community of Galicia in the Socio-Political Processes of Modern Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy – Scientific Notes of the I. F. Kuras Institute of Political and Ethno-National Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine*, issue. 4–5, pp. 284–297 [in Ukrainian].

5. Muravskiy, O. (2010–2011). Tovarystvo polskoi kultury Lvivshchyny: istoriia i suchasnist [The Society of Polish Culture in Lviv Region: History and the Present Day]. *Ukraina – Polshcha: istorychna spadshchyna i suspilna svidomist. Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha – Ukraine–Poland: Historical Heritage and Public Consciousness. National Academy of Sciences of Ukraine, I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies*, issue. 3–4, pp. 234–239 [in Ukrainian].

6. Rudnytskyi S. V. (2014). Suspilno-politychni interesy poliakiv nezalezhnoi Ukrainy [The socio-political interests of Poles in independent Ukraine]. Zhytomyr [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 16.02.2026 року.

Дата прийняття статті: 02.04.2026 року.

Опубліковано: 29.05.2026 року.

